

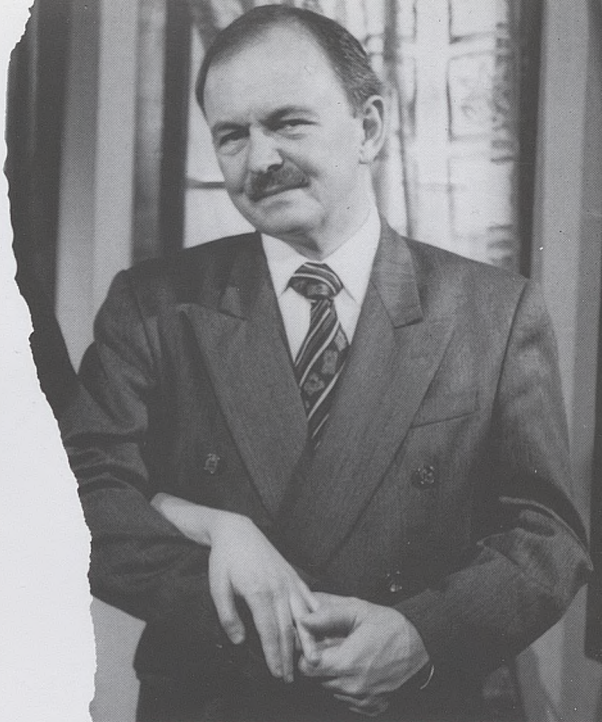
MIRO GAVRAN

Mąż mojej żony

reżyseria Tomasz Obara

TEATR LUDOWY
scena pod ratuszem

Jacek Strama .....

„W Teatrze Ludowym jestem po raz trzeci. Pracowałem tu, w latach 1974-1976, 1980-1982 i teraz od września 2002 roku, kiedy to dyrektor Jerzy Fedorowicz zaproponował mi bym został jego zastępcą. Propozycja sprawiła, że wróciłem po ośmiu latach przerwy do teatru i w efekcie również do aktorstwa, z którym pożegnałem się definitywnie w 1994 roku, jak mi się wówczas wydawało. Historia jednak zatoczyła koło i oto znów stoję przed Państwem jak debiutant.”

Urodzony w roku 1947 absolwent krakowskiej PWST (1971) zadebiutował w Starym Teatrze w roku 1970, aktor teatrów w Koszalinie, Kielcach i Krakowie. Laureat nagród na Festiwalu Teatrów Ziemi Północnych w Toruniu, Teatrów Małych Form w Szczecinie, Festiwalu Klasyki Polskiej w Opolu, trzykrotny laureat kieleckiej Złotej Maski. Współpracował z telewizją, radiem, kabaretem oraz z Operą Krakowską. Współautor i wykonawca monodramu *Maski*, z którym odbył tournée po Włoszech, grając w języku włoskim. W 1994 roku odszedł z teatru założył firmę AB Film Production. Został producentem wielu spektakli Teatru TV, filmów dokumentalnych oraz cyklu *Rozmów na koniec wieku* i *Rozmów na nowy wiek*. We wrześniu 2002 roku powrócił do teatru pełniąc w Teatrze Ludowym funkcję wicedyrektora, a od października 2006 roku dyrektora teatru.

MIRO GAURAN

**Mąż
mojej
żony**

tlumaczenie **Anna Tuszyńska**

reżyseria i opracowanie muzyczne **Tomasz Obara**

scenografia **Anna Sekula**

obsada

Zeflik - Andrzej Franczyk

Edmund - Jacek Strama

inspicjent **Manuela Nowicka**

Prapremiera polska 2 kwietnia 2004

Nagroda za role męskie dla Andrzeja Franczyka i Jacka Stramy
oraz za reżyserię dla Tomasza Obary na IX Festiwalu Komедii Talia 2005.

Miro Gavran

---

urodzony w roku 1961, to najwybitniejszy współczesny pisarz chorwacki. Otrzymał ponad 15 nagród literackich i teatralnych, w 1999 roku uznany za najlepszego dramaturga Europy Środkowej i nagrodzony międzynarodową nagrodą „Central European Time”, przyznawaną przez międzynarodowe jury w Budapeszcie. W roku 2003 otrzymał prestiżową EUROPIAN CIRCLE AWARD w dziedzinie kultury. Jego utwory przetłumaczono na siedemnaście języków. Jest też pierwszym chorwackim autorem grany w Stanach Zjednoczonych. Ma swój fan club, a na Słowacji co roku odbywa się festiwal realizacji jego sztuk – GAVRANFEST.

Gavran studiował dramaturgię w Akademii Teatru, Filmu i Telewizji w Zagrzebiu, a następnie pracował w teatrze, najpierw jako dramaturg (1986-89), a potem jako dyrektor artystyczny (1989-92). W latach 1990-92 kierował własnym projektem *Współczesny*

*Heła lubi i dobrze zjeść,
i wygodnie mieszkać...*

Dramat Chorwacki i redagował serię **Biblioteka Dramatu**. Między 1993 a 1996 wydawał magazyn literacki pt. **Plima**. Od 1990 roku prowadzi szkołę kreatywnego pisania dramatu i prozy. W 1995 roku założył w Zagrzebiu Teatr Epilog, którego jest stałym dramatopisarzem. Próbował także reżyserować własne sztuki. Wspólnie z żoną, aktorką Mladeną Gavran założyli w roku 2002 Teatr GAVRAN.

Miro Gavran napisał kilka powieści dla dorosłych i młodzieży, słuchowisk radiowych i scenariuszy filmowych, ale jego główny dorobek stanowią sztuki teatralne. Napisał ich ponad trzydzieści. Największe sukcesy na scenach teatrów na całym świecie odniosły: **Noc bogów, Antygona Kreona, Szekspir i Elżbieta, Miłości George'a Washingtona, Pacjent doktora Freuda, Czechow Tołstojowi powiedział „żegnam”, Mąż mojej żony, Śmierć aktora, Zapomnieć Hollywood, Wszystko o kobietach, Wesoly czworokąt, Hotel Babilon, Jak zabić prezydenta.**

Debiutancka **Antygona Kreona**, nowatorsko wykorzystująca figurę teatru w teatrze dla pokazania politycznej manipulacji, została wystawiona w 1983 roku w Teatrze Gavella Zagrzebiu i po ogromnym sukcesie przetłumaczona na m.in. na angielski, niemiecki, włoski i duński.

Prapremiera komedii **Mąż mojej żony** (napisanej w roku 1989, a potem w 1991) odbyła się w Teatrze Cztery G w Zagrzebiu w roku 1991. Sztuka została przetłumaczona na angielski, niemiecki, słoweński, słowacki i polski.

Więcej informacji na temat Autora znajduje się na stronach: www.tel.hr/mgavran2 oraz www.pangapank.com.

*Pierwsza myśl to szat,
druga myśl to zemsta,
trzecia myśl to przebaczenie...*

Anna Tuszynska słowo od tłumacza .....

Dobre rzeczy tłumaczy się dobrze. To pierwsze, najprostsze stwierdzenie, które przychodzi mi na myśl i jest ono wyrazem tego wszystkiego, co odczuwam, tłumacząc utwory Miro Gavrana. Nie muszę zastanawiać się, „co autor miał na myśli”; każde zdanie jest tak przejrzyste, iż po jego przeczytaniu w mojej głowie natychmiast pojawia się drugie, już to po polsku. Tłumacząc dramaty Gavrana często zapominam o samym, dokonywanym właśnie akcie tłumaczenia i na nowo przeżywam rozgrywającą się akcję dramatu, śmiejąc się, wzruszając, czekając w napięciu na (znane już przecież!) odpowiedzi bohaterów.

O trudnościach można mówić wówczas, gdy akcja dramatu rozgrywa się np. w dalekiej przeszłości (zmuszając tłumacza do posługiwania się językiem archaicznym) lub w określonym środowisku, dobrze znanym rodakom autora, lecz obcym rodakom tłumacza. Ostatni przykład dotyczy komedii *Mąż mojej żony*, której oryginalna akcja rozgrywa się w Splicie, portowym mieście południowej Chorwacji, a bohaterami są: Kreše z Dalmacji (południowy region Chorwacji) i Žarkec ze Słowenii. Bohaterowie oryginalni barwnie

*Ten toast wznosza
na przekór życiu,
które z nos się śmieje*

posługują się odpowiednio dialektem czakawskim i dialektem kajkawskim. W takiej sytuacji możliwe są dwie drogi: przełożenie całości na literacki język polski lub adaptacja dramatu. Nie trzeba chyba nikogo przekonywać, że poprzez zrezygnowanie z dialektów utwór wiele traci. W polskim przekładzie spotykamy więc Zeflika, mówiącego dialektem śląskim i Edmunda, posługującego się nienagannym językiem polskim. Dlaczego właśnie śląski? A jakież inny dialekt jest w Polsce lepiej rozpoznawalny, barwniejszy, bardziej lubiany, a przy tym mimo wszystko zrozumiały? Edmund z kolei winien posługiwać się innym, lecz równie silnym i równie znanym w Polsce dialektem. Niestety, nie mamy tak komfortowej sytuacji... Dlatego w opozycji do dialektu śląskiego pojawił się literacki język polski. Wybór dialektu śląskiego pomógł również w umiejscowieniu akcji dramatu. Zeflik wyjeżdżał swego czasu na kontrakty do Niemiec, aż w końcu tam osiadł. Dzięki temu jego żona, pracująca na kolei, musiała pokonywać daleką drogę i nie mogła codziennie wracać do Frakfurtu. Zatrzymywała się na noc w Warszawie. Tam bez trudu mogła spotkać pana posługującego się piękną polszczyzną...

Tym samym dochodzimy do trzeciego elementu przemawiającego za taką właśnie adaptacją dramatu – czy spotkanie Ślązaka z Warszawiakiem samo w sobie nie będzie już interesujące?

Dla mnie najważniejsze jest to, iż mimo adaptacji dramatu, zmiany tak dialektu jak i umiejscowienia akcji, widzę, że to wciąż ta sama historia o dwóch bardzo różnych mężczyznach, którym przyszło rozwiązać wspólny problem.

..... Andrzej Franczyk

„Będąc uczniem III klasy Technikum Leśnego widziałem spektakl „Hamlet”. Rolę tytułową grał Jacek Strama. Minęło trochę lat... Zostałem aktorem. Teraz gram z Jackiem Stramą w dwuosobowym spektaklu „Mąż mojej żony”. Życie niesie czasem niespodzianki, płata figle. Jak w sztuce Miro Gavrana.”

Urodzony w roku 1959 w Krakowie. Absolwent Technikum Leśnego w Lesku (1979). W 1983 ukończył Wydział Aktorski PSWT w Krakowie. Był aktorem Teatru Polskiego i Teatru Współczesnego w Szczecinie. Od roku 1985 w Teatrze Ludowym w Krakowie. Zagrał ponad 50 ról teatralnych, teatru TV i filmowych. Pracował m.in. z takimi reżyserami jak: Jerzy Stuhr, Kazimierz Kutz, Henryk Giżycki, Mikołaj Grabowski, Krzysztof Orzechowski, Jan Szurmiej, Włodzimierz Nurkowski, Adam Sroka, Mieczysław Grąbka, Rudolf Ziolo, Piotr Szalsza i Katarzyna Deszcz. Otrzymał wyróżnienie indywidualne za rolę Forda-Strużki na Festiwalu Szekspirowskim Fundacji Theatrum Gedanese (Gdańsk 1998). Zagrał główną rolę Stanisława Wawrzeckiego w spektaklu Teatru TV **Afera mięsna** Roberta Mellera i Janusza Dymka oraz w **Ekipie** w reżyserii Agnieszki Holland. Brał też udział w nagrodzonych filmach: **Śmierć jak kromka chleba** w reż. Kazimierza Kutza, **Duże zwierzę** w reż. Jerzego Stuhra oraz **Anioł w Krakowie** w reż. Artura Więcka.

scena pod ratuszem

Rynek Główny 1, tel.: 012 421 50 16
kasa czynna: wtorek - sobota, godz. 12.00 - 19.00
niedziela i święta 2 godz. przed spektaklem

Dyrektor: **Jacek Strama**

Przewodniczący Rady Artystycznej: **Jerzy Fedorowicz**

Kierownik muzyczny: Krzysztof Szwajgier

Sekretarz literacki: Maria Klotzer

Koordinacja pracy artystycznej,

kierownik sceny: Katarzyna Kolanowska

Promocja i reklama: Beata Strama, Anna Królicza

Jerzy Fedorowicz, Jr

Kierownik Biura Obsługi Widza: Halina Wiśniewska

Kierownik techniczny: Zenon Maciak

Oświetlenie: Tomasz Kapusta, Robert Kania

Akustyka: Michał Róg

Brygadier sceny: Roman Sorbjan

Charakteryzacja: Krystyna Ryś

Garderobiana: Dorota Kurowska

Kierownik pracowni krawieckiej damskiej: Danuta Szkarłat

Kierownik pracowni krawieckiej męskiej: Zofia Maj

Prace modelatorskie i malarskie: Witold Krawczyk

Prace tapicerskie: Stanisław Kasprzyk

Prace ślusarskie: Edward Dyrda

projekt graficzny: mediadesign.com.pl

Business Consulting

DZIENNIK POLSKI

KARNET
CITY GUIDE TO ART AND ENTERTAINMENT

Teatr Ludowy

Osiedle Teatralne 34

31-948 Kraków

tel. (12) 68 02 100

fax. (12) 68 02 155

e-mail: teatr@ludowy.pl

www.ludowy.pl

Dyrektor Naczelny i Artystyczny: **Jerzy Ferdorowicz**
Zastępca dyrektora: **Jacek Strama**
Kierownik muzyczny: **Krzysztof Sz wajgier**
Kierownik literacki: **Anna Wierzchowska Woźniak**
Koordynacja pracy artystycznej: **Sylwia Salwińska**
Promocja i reklama: **Ewa Zawalska, Beata Strama**
Produkcja spektakli: **Jerzy Fedorowicz, Jr**
Kierownik Biura Obsługi Widza: **Włodzimierz Brodecki**
Kierownik sceny: **Katarzyna Kolanowska**
Kierownik techniczny: **Zenon Maciak**
Oświetlenie: **Robert Kania, Krzysztof Sysło,**
Tomasz Kapusta
Akustyka: **Krzysztof Kuligowski, Dariusz Puk**
Brygadier sceny: **Roman Sorbjan**
Charakteryzacja: **Krystyna Ryś**
Garderobiana: **Dorota Kurowska**
Pracownia krawiecka damska: **Maria Marcinkowska,**
Danuta Szkarłat
Kierownik pracowni krawieckiej męskiej: **Antoni**
Folfasiński
Prace modelatorskie i malarskie: **Witold Krawczyk**
Prace tapicerskie: **Stanisław Kasprzyk**
Prace ślusarskie: **Edward Dyrda**
Redakcja programu: **Anna Wierzchowska Woźniak**
Rysunki i grafika: **Zalesky'S**
Opracowanie komputerowe: **mediadesign**
Druk: **Extrema**

*Heła lubi i dobrze zjeść, i
wygodnie mieszkać...*

© ZALESKY'S

Kasa biletowa i rezerwacja – Scena Pod Ratuszem

Kraków, Rynek Główny 1

czynna: wtorek – sobota w godz. od 15.00 do 19.30

niedziela: dwie godziny przed spektaklem

Tel. (012) 421 50 16

REZERWACJA BILETÓW

Biuro Obsługi Widza

Kraków, Osiedle Teatralne 34

czynne: poniedziałek – piątek w godz. 9.00 – 16.00

Tel (012) 68 02 112, 113 fax 68 02 154

e- mail: rezerwacja@ludowy.pl, www.Ebilet.pl

*Pierwsza myśl to szat,
druga myśl to zemsta, trzecia
myśl to przebaczenie...*

TEATR LUDOWY

Osiedle Teatralne 34

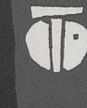
31-948 Kraków

www.ludowy.pl e-mail teatr@ludowy.pl

Organizacja spektakli zamkniętych, występy gościnne,

Koordynacja Pracy Artystycznej i Dział Promocji

Tel. (012) 68 02 108 lub 68 02 139

TEATR LUDOWY

MIRO GAURAN

Mąż mojej żony

SCENA POD RATUSZEM Rynek Główny 1

MIRO GAURAN Mąż mojej żony

ktumaczenie **Anna Tuszyńska**

reżyseria i opracowanie muzyczne **Tomasz Obara**

scenografia **Anna Sekuła**

obsada

Zeflik - **Andrzej Franczyk**
Edmund - **Jacek Strama**

inspicjent **Manuela Nowicka**

Prapremiera polska 2 kwietnia 2004

Miro Gauran

urodzony w roku 1961, to najwybitniejszy współczesny pisarz chorwacki. Otrzymał ponad 15 nagród literackich i teatralnych, w 1999 roku uznany za najlepszego dramaturga Europy Środkowej i nagrodzony międzynarodową nagrodą „Central European Time”, przyznaną przez międzynarodowe jury w Budapeszcie. roku 2003 otrzymał prestiżową EUROPIAN CIRCLE AWARD w dziedzinie kultury. Jego utwory przetłumaczono na siedemnaście języków. Jest też pierwszym chorwackim autorem granym w Stanach Zjednoczonych. Ma swój fan club, a na Słowacji co roku odbywa się festiwal realizacji jego sztuk – GAVRANFEST.

Gauran studiował dramaturgię w Akademii Teatru, Filmu i Telewizji w Zagrzebiu, a następnie pracował w teatrze, najpierw jako dramaturg (1986-89), a potem jako dyrektor artystyczny (1989-92). W latach 1990-92 kierował własnym projektem „Współczesny Dramat Chorwacki” i redagował serię „Biblioteka Dramatu”. Między 1993 a 1996 wydawał magazyn literacki pt. „Plima”. Od 1990 roku prowadzi szkołę kreatywnego pisania dramatu i prozy. W 1995 roku założył w Zagrzebiu Teatr Epilog, którego jest stałym dramaturgiem. Próbował także reżyserować własne sztuki. Wspólnie z żoną, aktorką Mladeną Gauran założyli w roku 2002 Teatr GAVRAN.

Miro Gauran napisał kilka powieści dla dorosłych i młodzieży, słuchowisk radiowych i scenariuszy filmowych, ale jego główny dorobek stanowią sztuki teatralne. Napisał ich ponad trzydzieści. Największe sukcesy na scenach teatrów na całym świecie odniosły: „Noc bogów”, „Antygona Kreona”, „Szekspir i Elżbieta”, „Miłości George’a Washingtona”, „Pacjent doktora Freuda”, „Czechow Tobstojowi powiedział: żegnam”, „Mąż mojej żony”, „Śmierć aktora”, „Zapomnieć Hollywood”, „Wszystko o kobietach”, „Wesoly czworokąt”, „Hotel Babilon”, „Jak zabić prezydenta”.

Debiutancka „Antygona Kreona”, nowatorsko wykorzystująca figurę teatru w teatrze dla pokazania politycznej manipulacji, została wystawiona w 1983 roku w Teatrze Gavella w Zagrzebiu i po ogromnym sukcesie przetłumaczona na m.in. na angielski, niemiecki, włoski i duński.

Prapremiera komedii „Mąż mojej żony” (napisanej w roku 1989, a potem w 1991) odbyła się w Teatrze Cztery G w Zagrzebiu w roku 1991. Sztuka została przetłumaczona na angielski, niemiecki, słoweński, słowacki i polski.

Anna Tuszyńska słowo od tłumacza

Dobre rzeczy tłumaczy się dobrze. To pierwsze, najprostsze stwierdzenie, które przychodzi mi na myśl i jest ono wyrazem tego wszystkiego, co odczuwam, tłumacząc utwory Miro Gavrana. Nie muszę zastanawiać się, „co autor miał na myśli”; każde zdanie jest tak przejrzyste, iż po jego przeczytaniu w mojej głowie natychmiast pojawia się drugie, już to po polsku. Tłumacząc dramaty Gavrana często zapominam o samym, dokonywanym właśnie akcie tłumaczenia i na nowo przeżywam rozgrywającą się akcję dramatu, śmiejąc się, wzruszając, czekając w napięciu na (znane już przecież!) odpowiedzi bohaterów. O trudnościach można mówić wówczas, gdy akcja dramatu rozgrywa się np. w dalekiej przeszłości (zmuszając tłumacza do posługiwania się językiem archaicznym) lub w określonym środowisku, dobrze znanym rodakom autora, lecz obcym rodakom tłumacza. Ostatni przykład dotyczy komedii „Mąż mojej żony”, której oryginalna akcja rozgrywa się w Splicie, portowym mieście południowej Chorwacji, a bohaterami są: Kreše z Dalmacji (południowy region Chorwacji) i Žarkee ze Słowenii. Bohaterowie oryginalni barwnie posługują się odpowiednio dialektem czakawskim i dialektem kajkawskim. W takiej sytuacji możliwe są dwie drogi: przełożenie całości na literacki język polski lub adaptacja dramatu. Nie trzeba chyba nikogo przekonywać, że poprzez zrezygnowanie z dialektów utwór wiele traci. W polskim przekładzie spotykamy więc Zeflika, mówiącego dialektem śląskim i Edmunda, posługującego się nienagannym językiem polskim. Dlaczego właśnie śląski? A jakiż inny dialekt jest w Polsce lepiej rozpoznawalny, barwniejszy, bardziej lubiany, a przy tym mimo wszystko zrozumiały? Edmund z kolei winien posługiwać się innym, lecz równie silnym i równie znanym w Polsce dialektem. Niestety, nie mamy tak komfortowej sytuacji... Dlatego w opozycji do dialektu śląskiego pojawił się literacki język polski. Wybór dialektu śląskiego pomógł również w umiejscowieniu akcji dramatu. Zeflik wyjeżdżał swego czasu na kontrakty do Niemiec, aż w końcu tam osiadł. Dzięki temu jego żona, pracująca na kolei, musiała pokonywać daleką drogę i nie mogła codziennie wracać do Frankfurtu. Zatrzymywała się na noc w Warszawie. Tam bez trudu mogła spotkać pana posługującego się piękną polszczyzną... Tym samym dochodzimy do trzeciego elementu przemawiającego za taką właśnie adaptacją dramatu – czy spotkanie Ślązaka z Warszawiakiem samo w sobie nie będzie już interesujące? Dla mnie najważniejsze jest to, iż mimo adaptacji dramatu, zmiany tak dialektu jak i umiejscowienia akcji, widzę, że to wciąż ta sama historia o dwóch bardzo różnych mężczyznach, którym przyszło rozwiązać wspólny problem.

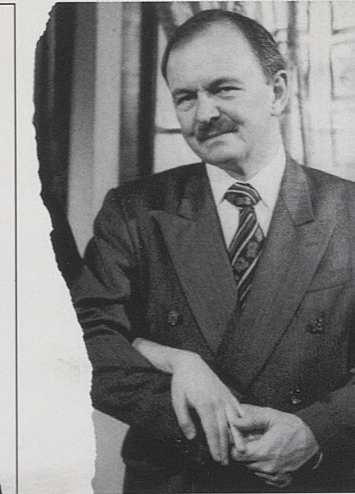
Andrzej Franczyk

„Będąc uczniem III klasy Technikum Leśnego widziałem spektakl „Hamlet”. Rola tytułową grał Jacek Strama. Minęło trochę lat... Zostałem aktorem. Teraz gram z Jackiem Stramą w dwuosobowym spektaklu „Mąż mojej żony”. Życie niesie czasem niespodzianki, plata figle. Jak w sztuce Miro Gavrana.”

Urodzony w roku 1959 w Krakowie. Absolwent Technikum Leśnego w Lesku (1979). W 1983 ukończył Wydział Aktorski PSWT w Krakowie. Był aktorem Teatru Polskiego i Teatru Współczesnego w Szczecinie. Od roku 1985 w Teatrze Ludowym w Krakowie. Zagrał ponad 50 ról teatralnych, teatru TV i filmowych. Pracował m.in. z takimi reżyserami jak: Jerzy Stuh, Kazimierz Kutz, Henryk Giżycki, Mikołaj Grabowski, Krzysztof Orzechowski, Jan Szurmiej, Włodzimierz Nurkowski, Adam Sroka, Mieczysław Grąbka, Rudolf Ziolo, Piotr Szalsza i Katarzyna Deszcz. Najważniejsza nagroda to wyróżnienie indywidualne za rolę Forda-Struzki na Festiwalu Szekspirowskim Fundacji Theatrum Gedanense (Gdańsk 1998). Rola w nagrodzonych filmach: „Śmierć jak kromka chleba” w reżyserii Kazimierz Kutz, „Duże zwierzę” w reżyserii Jerzego Stuhra, „Anioł w Krakowie” w reżyserii Artura Więka.

Jacek Strama

„W Teatrze Ludowym jestem po raz trzeci. Pracowałem tu w latach 1974-1976, 1980-1982 i teraz od września 2002 roku, kiedy to dyrektor Jerzy Fedorowicz zaproponował mi bym został jego zastępcą. Propozycja sprawiła, że wróciłem po ośmiu latach przerwy do teatru i w efekcie również do aktorstwa, z którym pożegnałem się definitywnie w 1994 roku, jak mi się wówczas wydawało. Historia jednak zatoczyła koło i oto znów stoję przed Państwem jak debiutant.”

Urodzony w roku 1947 absolwent krakowskiej PWST (1971) zadebiutował w Starym Teatrze w roku 1970, aktor teatrów w Koszalinie, Kielcach i Krakowie. Laureat nagród na Festiwalu Teatrów Ziemi Północnych w Toruniu, Teatrów Małych Form w Szczecinie, Festiwalu Klasyki Polskiej w Opolu, trzykrotny laureat kieleckiej Złotej Maski. Współpracował z telewizją, radiem, kabaretem oraz z Operą Krakowską. Współautor i wykonawca monodramu „Maski”, z którym odbył tournée po Włoszech, grając w języku włoskim. W 1994 roku odszedł z teatru instytucjonalnego i został producentem telewizyjnym, scenarzystą, reżyserem, zakładając firmę AB Film Production.